

הלכות פרבת הפרות סימן רטו

אם בעצי בשמים, מברך 'בורא' [*] עצי בשמים, ואם בעשבי בשמים, מברך 'בורא עשבי בשמים', ואם היו בו (כה) עצים (יב) ובשמים, מברך 'בורא מיני בשמים'. (כט) ואם סננו והוציא ממנו הבשמים, ליש אומרים שמברך (ל) 'בורא שמן ערב', ויש אומרים שאינו מברך עליו כלל, דהוי ריח (לא) שאין לו (יג) עקר, ויבין שספק הוא, נכון לזהר (לב) מלהרית בו: ז (לג) 'סמלק וחלפי דימא, מברך 'בורא עצי בשמים'. סמלק, ליש מפרשים (לד) רוסמאריין, ויש מפרשים יאסמין, ויש מפרשים שהוא עשב שיש לו שלש שורות של עלין זו למעלה מזו ולכל שורה שלש עלין. וחלפי דימא (לה) הוא שבילת נרד שקורין (ז) אישפיק: ח (לו) 'סיגלי, והם ויאול"ש, 'בורא עשבי בשמים': ט 'נרגיס, והוא החבצלת, ויש אומרים שהוא לירייו, האם (לז) גדל (טו) בגנה מברך 'בורא עצי בשמים', ואם הוא גדל בשדה מברך 'בורא עשבי בשמים': י (לח) 'היו לפניו עצי בשמים ועשבי בשמים ומיני בשמים, (לט) מברך על כל אחד ברכה

באר היטב

(יג) עקר. ומה"ט אין מברכין על הטואק"ק ששואפין בחטם, הלק"ט ח"א סימן קא, וע"ל סימן ר" ס"ק ט: (ז) אישפיק. הינו שפיגנדייא בלשון פולין שעושין מזה שהוא לריח, ובעל-ביתים גיילים לשפף זה למים שהפגנים נוטלים ידיהם לדוכן, וצריכים העומדים שם לברך בע"כ כמו במינוך בסי"ג, ובהלכות י"ט פתחי שאין להגה פן, ט"ז, וע"ל סימן קכח ס"ק ח: (טו) בגנה. שמשקים אותו וגדל ומתקנים, אבל דברא מתבשע עשבו והולך לו, ב"י:

משנה ברורה

לבשם שמן בבשמים, וכמו שמצינו בשמן המשחה שהיו מבשמים אותו: (כח) עצים ובשמים. ורצה לומר, (כד) בין עשבי בשמים ובין מיני בשמים: (כט) ואם סננו, פרוש, דכל זה מירי בשנשאר על-כ"פ פנים מעט מן עקר הבשם לתוכו, לפיכך מברכין בפרת אותו מין, אבל אם סננו וכו': (ל) 'בורא שמן ערב'. וכמו (כה) באפרסמון: (לא) 'שאין לו עקריה'. ואינו אלא ריח קלוש בעלמא ואין מברכין עליו²⁵, וכעין דמבאר לקמן בסימן ריו לענין מריח בכלים שהם מגמרים: (לב) מלהרית בו. כדי שלא יכניס עצמו בספק ברכה ויחנה כשאין לו אלא בשם זה, אבל כשיש לו בשמים אחרים, מברך עליהם 'עצי' או 'מיני' (כו) ויוצא גם על זה. ועין (כו) באחרונים דמסקי, דמי שאין רוצה להחמיר על עצמו מתר לו לכתחלה להרית (כח) ולברך 'בורא מיני בשמים'²⁶. וצריך להזהיר, שבימים הפפורים לוקחים מני שפירטיו³⁰ המריחים להרית בו ואינם מברכין כלל, ויותר ריח בכגד²⁷, ואותן שפירטיו³¹, שקורין שלאקואסער, אין לברך על זה כלל, שאינו מריח כלל²⁸ [ח"א]: ז (לג) סמלק וחלפי דימא. אף-על-גב דקלח שלקם אינו קשה כשל עץ, (כט) אפלו הכי פיון דמוציא עליו מעצו כשאר אילנות, בכלל עץ הוא ומברך 'בורא עצי בשמים': (לד) רוסמאריין²⁹. ובבאר הגנ"א חולק, והוכיח דלדעת הי"ש מפרשים, והוא תלמידי רבנו יונה, (ל) חלפי דימא הוא רוסמאריין: (לה) הוא שבילת נרד וכו'. והוא מה שקורין במינו ספיגינאר, ומעלה ריח טוב, ובעלי-בתים נוהגים באיזה מקומות לתן זה למים שהפגנים נוטלים ידיהם לדוכן כדי שיהיה על-ידיו ריח טוב, (לז) ואין נכון לעשות פן, דהא מוליד ריחא במים ביום-טוב, דאסור³⁰: ח (לו) סיגלי. הם מין דודאים הנזכר במקרא: ט (לז) גדל בגנה וכו'. הטעם דמחלקינן בין גנה לשדה הוא, (לז) משום דהגדל בגנה נעבד ומשקים אותם, (לג) ואף-על-פי שצדו מתבשע, מתקנים הוא לשנה בבאה, אבל דברא מתבשע פועב והולך לו: י (לח) היו לפניו עצי בשמים ועשבי בשמים ומיני בשמים, (לט) מברך על כל אחד

שערי תשובה

ש"ט"ס בגמ"ר גזיל מור הנדי, ועין במח"ב שם שהביא דברי שיירי כנה"ג והחוספת-שבת שקתבו ש"ט"ס בשריע, ומח"ב פתח דליחא, ויש שכתב דעור הוא עץ בל' עברי והנדי ר"ל מאנדניא ששם גדולם, ובטורקי קורין לו אוראלאש ובלעז ספרדי קורין לו עץ אלואיס כמי' הרמב"ם בפהמ"ש ופירי מברך עצי בשמים (ועין בפתח-יאר דף רמט מתרגום שיר-השירים ותהלים "מרו וקאלות" מתרגם אקטיל אלואין, והביא שם מערוף על מפשח אלתנא, ומקאן דשם הבשם פן הוא בלעז): [*] עצי בשמים. וכתב בכריי בשם מהר"י פרא"א בתשובה: אם עץ בורא עשבי בשמים לא יבא, ע"ש:

באר הלקה

ונדע שבכמה מקומות מביא דברי ר"י אפ"ס וליחא באלפס שלפנינו, ואולי נמצא בתשובותינו, וכן כתב באשכול בשם הגאונים, וכן פתח בחדושי רשב"א בשם רב אחאי ובשם הגאונים, עין שם היטב, וכן מצאתי להפאמר-מרדכי שכתב בשם האחרות-היים ובשם אבותיהם קשיטה זו, ואמ"ן, לא מברכין 'עצי בשמים' אלא-אם יבן נתקם בו כללי דהג"ה לעיל בסימן רג וילפי זה, מה שהביא הגמרא רצ"ה מפשטן לחלפי דימא, וקלא חלפי דימא לשיטה זו על-כרחי מתקנים משנה לשנה, ובתחלת ברייתו מוציא עץ, מה שאין זה כלל בגבעול-לפשתן; אלא דהר"א הוא רק דאף-על-גב דרביי נקרא עץ, וכמו בגבעול-לפשתן דנקרא עץ אף-על-גב דג"ס פן לאו קשים הם, כן כתב הערוך, והביאו הגנ"א בסעף ז. ומה דמשמע מתרא"ה הנ"ל דגבעולי-פשתן קשים הם אין סותר לזה, דלגבי שאר תבואות ועשבים קשים הן ולגבי עץ רבין הן. וידינא קשה להכריע, אף דפשטה דש"ס מסתבר כהר"א ורי"א, מכל מקום רבים הם החולקים, ועל-פ"ן נרד 'בורא מיני בשמים' כל שאין בו סימני אילן, וכן משמע מפרמגרים ומאמר-מרדכי שפדודים

(כד) עין ברא"ש נטור: (כה) טור. ולא סבירא לה לדעה זו הטעם דכתבין לעיל גבי אפרסמון, אלא דהכי מברך שם 'בורא שמן ערב' לפי שאין לו בשמים בעין, ואם-כן, הוא הדין הקא [הגרי"א]. וילפי זה לכאורה יחלק זה הדעה גם על סעף ה, ובאמת המתברר שם סתם לרינא. שוב ענתי בחדושי הר"א והומאב גם-כן בששית מקצבת] ומצאתי שם השמי דעות שהוכחו בטור, ומצאתי שכתב שם, דלחכי בשמן אפרסמון מברך 'בורא שמן ערב' משום דאפלו בפרות אין משקה היוצא מהן פמאות וקלחין בעין, ולחכי לא נוכל לברך עליו 'בורא עצי בשמים', עין שם; ולפי זה בודת. דמשקה היוצא מהן פמאות וגם מברכין עליו 'בורא פרי העץ', שפיר מברכין על ריחו 'בורא עצי בשמים'. ומכל מקום עדין צריך עיון על המחבר דסתם לענין מירנד דמברך 'בורא עצי בשמים', דלפי דברי הר"א לא נוכל לברך עליו 'בורא עצי בשמים' אלא-אם-כן מנח שם קצת מן הנודין בעצמן, וצריך עיון ונדע דשתי הדעות שהעתיק הטור, נכר שהוא מדברי הר"א הנ"ל, ומפני שלא היה הר"א לניינה הבלח של הביית-יוסף על-כ"ן חק עצמו וקלה דברי הטור בדעת הרמב"ם, ובאמת הדין עם הבי"ח ושי"א, דבר זה אינו דומה כלל לריח שאין לו עקר, אלא דברי הטור הוא מהר"א: (ס) אחרונים ונהשעם, דיש לערוך לזה דעת האחרונים דסברי דאף על שמן אפרסמון אם בנך 'בורא מיני בשמים' [נא]: (ס) ב"ח ונחלת-צבי ואלהי רבה ותיי-אדם: (מ) בדעת הרמב"ד וסיעתו, ואף אלו הסוכרים דצריך לברך 'בורא עצי בשמים' כהחוספת-והרשב"א בשם הגאונים, גם הם מודים דיוצא דברעבד ב'בורא מיני בשמים' שהיא ברכה הכוללת, וכו"ל בסוף סעף ב, והם הרבא נגד דעת הר"א הנ"ל: (כט) מגן-אברהם בשם הרשב"א: (ל) איני יודע לתלמידי רבנו יונה דמפרש בלשנא קמא: חלפי דימא הוא רוסמאריין, ועל-כרחי דמין זה יש לו סימני אילן, כדמנכח בערוך בנרד 'חלפי', אם יודה לרש"י לענין שבילת נרד: (לז) ט"ו. ואף ואלהי רבה שהבאתי בסימן קכח סעף ו דמתייר, הינו בנותן שמן של ריח במים³¹, אבל בנותן זה השפיגינאר³² ד גופא במים, לכלי עלמא אסור כדמנכח שם: (לג) מגן-אברהם בשם הרשב"א: (לג) פתח הליבוש הלשון, וכתב עליו הלחם-חמירות דהפ' כפן, ועין בפריימגרים שרצה לומר באפן אחר, ומחדשי הרשב"א מה שהעתיק שם בשם הגאונים משמע כלהבוש:

תרגום: 1 'רוזמרין' 2 טב. 3 מירבשם.

הלכות ברכת הפירות סימן רטז

ביאורים ומוספים

(34) ואם בירך על פירות האילן ברכת 'עצי בשמים', ראה מה שכתבנו לעיל ס"ק ט.

[משנ"ב ס"ק מג]

וכשקברך עליו, נוטל ההדס בימין והשמן בשמאל, דעל דבר שקברך נוטלו בימינו³⁵.

(35) ולגבי איטר, כתב לעיל (סי' רו ס"ק יח) שהולכים אחר ימין שלו, ולא אחר ימין של שאר העולם.

[ביה"ל ד"ה מברך]

כל-שכן שדושה מעלת חביב שהוא למטה מזה. גדלעיל ברי"א, וצריך עיון³⁶.

(36) ולדינא הורה הגר"ח"פ שיינברג (וזאת הברכה עמ' 176) שיברך תחילה על ההדס אף שהשמן חביב לו.

[משנ"ב ס"ק מו]

לאפוקי אם מעשן בשביל לבטל הסרחון אין מקרינן עליו קלל, ואף שנהנה מהבשמים מאד³⁷.

(37) ואם מעשן טבק שריחו טוב, ראה מה שכתבנו לעיל ס"ק לא.

[משנ"ב ס"ק לט]

אין לו לפטור עצמו בכרכה כוללת אחת, דהינו בכרכת 'בוךא מיני בשמים', אלא לכתחלה צריך לקרן על כל אחד בפני עצמו³².

(32) וטעם הדבר, ביאר הגרשז"א (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' ד אות לח) שכשם שאין מברכים על פרי העץ ועל פרי האדמה בלשון 'מיני פירות', הוא הדין בברכת הריח. ואף שבברכות הריח יש כזה נוסח של 'מיני בשמים', מכל מקום מצוה לפרט בברכה עץ ועשב, כמו שבאכילה מפרט פרי העץ ופרי האדמה.

[משנ"ב ס"ק לט]

הינו כשפן בהדיא להוציא כל המינים³³ וכו', דקשם שברכת 'עצי בשמים' אינו פוטר לברכת 'עשבי בשמים'³⁴.

(33) אמנם לענין מי שכיוון בברכת בורא פרי האדמה לפטור פרי העץ מלבד פרי האדמה, כתב לעיל (סי' רו ס"ק י) בשם השערי תשובה שיש שסוברים שלא יצא בברכה זו עבור פרי העץ, אך מ"מ למעשה אין לחזור ולברך עליו משום שלדעת השו"ע שם (ס"ב) כבר יצא, ויותר טוב להימלך שלא לאכול מיד את פרי העץ אלא רק לאחר זמן, ואז לברך עליו.

הלכות ברכת הפרות סימן רמו

קלא באר הגולה

ב שם פנימא לגרסת
הרי"ף ג שם לגרסת
הרא"ש ד שם
פנימא

הַרְאויָה לו: הגה (לח) ואם ברך על בלם מיני בשמים (טו) (לט) יצא (טו ריש הסימן). ואם צריך להקדים של עץ לשל עשבי בשמים, (מ) עין לעיל סימן ריא: **יא** כהביאו לפניו הדס ושמן (מא) להריח בהם, (מב) אם ברכותיהן שוות (מג) מברך על (מי) ההדס ופותר את השמן, (מד) **יז** ואם אינם שוות (מה) *מברך על ההדס תחלה: **יב** ימברכין על המגמר (פרוש, בשמים שמשמים על הגחלים (מו) להריח בהם) *משעלה קיטור עשנו (מז) *קדם שנייע לו הריח, (מח) אכל לא יברך קדם שעלה קיטור העשן:

באר היטב

קהם. דאלו להעביר הנהמא אין מברכין עליו כמ"ש סי' ריו ס"ב:
(יט) ההדס. בורא עצי בשמים:

(טו) יצא. כתב הב"ח דאם ברך על של עץ עשבי בשמים לא יצא, דעשבי אינו פולל של עץ, וכ"כ הלבוש, ועין בסי' ג' ה"מ ס"ט סימן עט: (יז) להריח

משנה ברורה

וכו'. רוצה לומר: אין לו לפטר עצמו בברכה פוללת אחת, דהינו בברכת בורא מיני בשמים, אלא לכתחלה צריך לברך על כל אחד בפני עצמו.³⁶² ויברך בתחלה על עצי בשמים ועשבי בשמים, ואחר כך יברך על שאר מינים 'בורא מיני בשמים', וכמו דקדמא לן לעיל סימן ריא סעיף ג לענין ברכת הפרות. ותעברו כמה מינים יחד או שהם באגדה אחת, ואי אפשר להריח מקל מין בפני עצמו, מברך עליהם 'בורא מיני בשמים' [אי"ר ודה"ח]; מיהו, משמע באלה רבה דטוב לקטם מהאגדה אינה מין כדי שיוכל לברך עליו ברכתו הראוי לכתחלה: (לח) **ואם ברך וכו'.** פנ"ל בסעיף ב, אלא דשם מירי שנקט עצי בשמים או עשבי בשמים כידו וברך עליהם 'בורא מיני בשמים', והקא מירי שנקט רק מיני בשמים, ובברכתו פון להוציא גם את העצי-בשמים ועשבי-בשמים, אפלו הכי יצא, שברכה זו שיה' בדויעבד גם עליהם: (לט) **יצא.** היינו לשפון בהדיא להוציא כל המינים,³⁶³ ואי לאו הכי לא, וכמו לענין ברכת הפרות, כשיש לפניו דבר שברכתו 'פרי העץ' ופרי האדמה' ויש לפניו דבר שברכתו 'שפכל', אינו יוצא בסתמא בברכת 'שפכל' על הכל, וכנ"ל בסימן רו. כתבו האחרונים, דכשם שברכת 'עצי בשמים' אינו פותר לברכת 'עשבי בשמים'³⁶⁴, כן ברכת 'עשבי בשמים' אינו פותר לברכת 'עצי בשמים', דבעשבים אינו נכלל עץ: (מ) **עין לעיל סימן ריא.** רוצה לומר, דשם איתא פלגמא בעין זה בסעיף ג לענין פרי העץ ופרי האדמה אם צריך להקדים פרי העץ, והכי נמי בענינו. ודע דשם הסכימו האחרונים, דמה שהוא חביב לו תמיד יותר צריך להקדימו, אף אם שניהם חביבין אצלו בשוה, נכון יותר להקדים הפרי-העץ, והוא הדין הקא, אם חביבין אצלו שניהם בשוה, נכון יותר להקדים ה'עצי בשמים',

כן לדינא: * **מברך על ההדס תחלה.** עין באלה רבה שהקשה על הטור שכתב לענין שמן אפרסמון, ואם נודמן לו עם ההדס מברך תחלה על ההדס: הא לפי טעם הבה"ג משום דהדס איתא בעין, לא שיה' זה כי אם לגבי שמן שבשמו בעשבי בשמים שישמן קלט רק מריח, מה שאין כן לענין אפרסמון. וקשה לדבריו, אמאי פסק הרמב"ם לענין שמן וזית ושיש לו ריח והדס שההדס עקר, ועל-כרחו דגם זה לא חשיב בעין לענין הדס שגוף העץ קטם, והכי נמי לענין אפרסמון, וכן כתב הרא"ה לענין אפרסמון, וכמו שכתבנו במשנה ברורה. ודע, כי הרא"ה כתב גם בסקרא זו דמירי שאין אחת חביבא לה, עין שם, אלא דאחר כך בסוגיא דהביאו לו שמן וזית כתב גס' מירי שאין אחת חביבא לה, ואחר כך מסיים: אי נמי, אלא דלהקתא בהא ביין דאין ברכותיהן שוות, אפלו איקא חד מניה חביב עלה טפי בתר חשוב אולנין, ובהא פליגי הי מניה חשיבא, עין שם. אמנם לפי מאי דאסיקנא לעיל בסימן ריא בבארי הלכה דרב פוסקים סבירין דבאין ברכותיהן שוות גס' כן אולנין בתר חביב, לפי זה על-כרחו לראויה יהיה קאי דברי השולחן-ערוך דלדינא רק בששניהם חביבין לה בשוה, ואפשר לומר, דכיון דמעלת ההדס דהוא קטם בגופו דוחה אפלו מעלת ברכת שמן ערב דהוא ברכה המבכרת, כל-שכן שדוחה מעלת חביב שהוא למטה מזה, גדלעיל ברי"א, וצריך עיון.³⁶⁵

* **משעלה קיטור עשנו.** דע דמוכח מרש"י ותוספות, דאפלו נטרפו הבשמים לגמרי גס' צריך לברך עליו אף-על-גב דהשם אינם כולל, ולא קפדין שיהיה קצת מהבשמים קטם בשעת ברכה, ולא מקרי ריח שאין לו עקר, דאדרבה, הריח בא מן גופו, וכן דרך הפשטים כשששפונם מריחים, וכן מוכח לשון הרמב"ם דין ב, עין שם, וכן מוכח באור ורדע ובשולט"ר גבורים בשם רבנו ישעיהו, עין שם, וכן פסק ה"טו. וכתבתי על זה, להוציא מדברי הרא"ה בהלכותיו, שלדעתו אין מברכין אלא-אם כן עקר קטם בעין, דאמר שעקרן כלה באש אין מברכין, דהוי ריח שאין לו עקר, ומפרש בלה סוגיא בגר"ה זה, ע"ש, ונמשך אחריו בעל שיטה מקבצת, ואינו כן לכל הפוסקים ע"ל: * **קדם שנייע לו הריח.** ואף שאין תוס' המגמיר בידו, לא מקרי קדם דקודם, וכמו לעיל בסימן קסז סעיף ג לענין לחם, דהתם מחסר

שהיא ברכה מבררת ופרטית ביותר, ואחר כך יברך 'עשבי בשמים': **יא** (מא) **להריח בהם.** דאלו (לז) שמן שהביא לסוף ידיו להעביר מהם זיהמת האצלים, אין מברך, וכמו שכתוב בסימן ריו סעיף ב, ועין שם בבאור הלכה מה שכתבנו בזה: (מב) **אם ברכותיהן שוות.** כגון שהשמן (לה) היה מבשם בעצי בשמים, שמברכין על השמן 'בורא עצי בשמים', כמבאר בסעיף ו: (מג) **מברך על ההדס.** הטעם, (לו) דהדס הוא גוף העץ הנקרא בשמים, והשמן אין הריח מעצמו אלא קולטו מאחר, הלכך הדס חשיבא טפי, ולהכי מברך עליו ופותר השמן בברכתו. ובשמברך עליו, (לו) נוטל ההדס בימין והשמן בשמאל, דעל דבר שמברך נוטלו בימין ופותרו בסעיף ד דברכתו הוא 'בורא שמן שהיה שמן שמבשם בעשבי בשמים שברכתו 'בורא עשבי בשמים', או שהיה שמן אפרסמון, דעל דבר שמברך נוטלו בידו ופותרו בסעיף ד דברכתו הוא 'בורא שמן ערב', ואם כן (למ) אין יכול לברך על ההדס 'עצי' ולפטר את השמן: (מה) **מברך על ההדס תחלה.** ואף-על-גב (לט) דשמן אפרסמון ריחו מחמת עצמו ולא קלט מאחרים, וגם ברכתו חשוכה שמופזר ומיחוץ שמן בברכתו, אפלו הכי הדס שוה כבריתו וקטם (מ) בגופו חשיב טפי [והרא"ה]: **יב** (מו) **להריח בהם.** לאפוקי אם מעשן בשביל לבעול הסרחון אין מברכין עליו כלל, ואף שהנהנה מהבשמים מאד³⁶⁷, ויכולקמן בסימן ר"ז: (מז) **קדם שנייע וכו'.** דבעינן לכתחלה עובר לעשייתו, וכדיעבד יכול לברך (מח) אף בעת שמריח: (מח) **אכל**

שער הציצין

(לז) מגן-אברהם ושי"א: (לה) והוא הדין אם היה שמן זית שכתשו, וכנ"ל בסעיף ה, כן מוכח מרמב"ם בהלכות ברכות פרק ט הלכה ג, ע"ש, וכן משמע מסתימת המחבר, דקאי על כל דברים של שמני בשמים שברכתן 'בורא עצי בשמים', ועל-כרחו דסבירא לן דזה נמי מקרי אין הבשם בעין כמו הדס שגוף העץ קטם, וכמו שבררתי בבאר הלכה: (לו) הוא לשון הבה"ג והאשכול והלכות הרא"ה ע"ש ושיטה מקבצת, וכבר העיר בדברי הבה"ג באלה רבה, ע"ש. ודע דהרא"ה מסיים: ומירי דליקא בניהו מה דחביב לו טפי, וכיון דכן ודאי דחשוב בגופו עדיף וכו', ע"ש, ומישב בזה מה שכתבנו בהשוכות ר' מנחם עזריה סימן ה וכן במענין-מלך סימן ריא דברכתו שוות חביב עדיף, ולא היה לפנייהם הלכות הרא"ה, וכן מוכח בשיטה מקבצת ברי"א לא, דדוקא הקא דאין חביב לו אחד מהם אז הוי פלגמא דבית-שמאי ובית-הלל, ע"ש: (ל) מגן-אברהם, וכן חסדים במגן-אברהם, דלא כפ"ח, וכן כתב באשכול: (למ) אפלו לפי מה שכתבנו לעיל דדיעבד יוצא בשמן אפרסמון בברכת 'עצי בשמים', על-פ' פנינים לכתחלה צריך לברך על כל אחד ברכתו הראויה, גדלעיל בסעיף י: (לט) כן כתב הטור דשמן אפרסמון נמי בכלל זה, וכן כתב הפאמר-מדכי לדינא דשמן אפרסמון נמי מקרי אינו בעין לגבי הדס וזית באלה רבה שכתב שהו דתק ומקמת זה רצה לפסק דלא כהטור, ע"ש], וכן להרא"ה שכתב כן בהדיא: (מ) ואם הביאו לפניו שמן אפרסמון ושמן שבשם בעצי בשמים, נראה דגם להרא"ה טוב יותר שיברך תחלה 'בורא שמן ערב' על האפרסמון משום דהוי ברכה מבכרת טפי, וכפסק המגן-אברהם: (מא) אחרונים: